

A. Allmänt

5. Yrkesrådgivning- information om skollinjeval och yrkesval vid astma och eksem

Reviderad 2010

Giltig 3 år

Barnallergisektionens stencilkommitté ansvarar för denna text. Vid frågor kontakta sektionens sekreterare.

Sammanfattning:

Medicinsk SYO vid astma och allergi ska ges av den som är förtrogen både med sjukdomens natur och med exponeringen i arbetsmiljön. Eftersom det är få förunnat att ha denna kompetens är samarbetet mellan skola och sjukvård viktigt. Lagstiftningen går nu alltmer i riktningen från att "förbjuda" vissa yrken till att hålla kontroll på exponeringen. De med allergiska sjukdomar kan inte utestängas, från yrken där exponering för pälsdjur, bageridamm etc förekommer, eftersom man då riskerar att avstänga ett flertal personer "i onödan", samtidigt som ett antal personer utan dessa problem ändå kommer att få besvär om exponeringen är hög. Det har visats att även om yrkesallergi i vissa yrken är vanligare hos gruppen med allergisk sjukdom, så är det många av dessa som inte drabbas. I vissa yrken är t o m rökningen den största riskfaktorn.

Inom yrkesmedicinen anser man att det är viktigt att hålla exponeringen på en så låg nivå att risken för sensibilisering är liten. Individens val skall styras av det egna intresset. Barnallergologiska enheter skall medverka med medicinskt beslutsunderlag för den enskilde och vid komplicerade fall kan yrkesmedicinska kliniker hjälpa till. Man ska ha rätt att pröva- och rätt att misslyckas. Det finns vissa yrken där astma dock innebär en stor risk och därför får man inte arbeta som professionell dykare, rökdykare och inte med vissa härdplaster. Vissa yrken med exponering för retande gaser och damm (svetsrök, måleriarbete etc) kan innebära slemhinneirretning och besvär hos dem med allergiska sjukdomar som redan har känslig hud och känsliga slemhinnor. Dessa brukar också vara de första som signalerar symtom vid problem med inomhusklimatet.

Bra information om "riskyrken" och "friskycken" med hänsyn till allergier finns på <http://www.jobbafrisk.se/fakta/index.php>, publicerad av Arbets- och miljömedicin, Stockholms läns landsting

När det gäller barn och ungdomar med astma och eksem har synen på denna patientgrupp ändrats de senare åren. Från såväl skolan som den yrkesmedicinska verksamheten har man ett klart uttalat budskap att försöka hindra så få som möjligt att välja sitt drömyrke och i stället satsa på att minska eller eliminera känd möjlig skadlig exposition.

Att ge råd till unga människor om deras yrkesval är ingen lätt uppgift. Dels förändras deras sjukdomsbild under uppväxten och dels kan vi inte alltid få dem att förstå eller bry sig om de risker vi ser. De måste dessutom göra sitt val vid en tidpunkt i livet då många befinner sig i en förnekandefas av sin sjukdom snarare än i en fas av acceptans och vilja till behandling.

Riskycken allmänt

För ungdomar med säkerställd symtomgivande allergisk sjukdom finns det ett antal riskyrken. Till dessa hör

Frisör
Murare
Lackerare
Sjukvård (om våtarbete)
Hygienyrken (städpersonal)
Bagare

5. Yrkesrådgivning- information om skollinjeval och yrkesval vid astma och eksem

Barnallergisektionens stencilkommitté ansvarar för denna text. Vid frågor kontakta sektionens sekreterare.

	<p>Byggarbete/murare Målare Plastindustri Stålverksarbete Bilmekaniker</p> <p>När det gäller de enskilda sjukdomarna kan vissa saker vara hörnstenar i de råd vi ger.</p>
Eksem	<p>Ungdomar med eksem har ofta haft sin sjukdom under många år, inte sällan sedan spädbarnstiden. Sjukdomen är i många fall kronisk och livslång med stor risk för försämring. Speciellt allvarligt är det om det rör sig om svårbehandlat handeksem. Patienterna känner ofta till vad som försämrar sjukdomen och är vana vid sjukdomens cykliska förlopp med bra och dåliga perioder. Från att i tidig barnålder ha varit en föräldraangelägenhet att ständigt smörja blir det den unges eget ansvar. De vet i allmänhet hur viktigt regelbunden användning av mjukgörande preparat är. Ofta känner vi inte fullständigt till alla utlösande faktorer hos dessa patienter, även om vi till viss del vet vad som försämrar sjukdomen. Ibland rör det sig om ett klassiskt allergiskt eksem ibland om ett kontakteksem och inte sällan en kombination av dessa.</p> <p>Dessa ungdomar måste upplysas om olämpligheten att välja yrken där huden, speciellt händerna, exponeras för väta och/eller frätande eller irriterande ämnen. Tänk speciellt på yrken som</p> <p>Frisör Städpersonal Sjukvård Målare/lackerare Murare</p> <p>Att ge en fullständig lista över riskyrken för eksempatienten är omöjlig. Bara med god fantasi och inlevelseförmåga samt information om den unga individens tänkta framtid kan ge oss en chans att försöka ge basala råd.</p>
Astma	<p>Ungdomar med astma har ofta även de haft sin sjukdom länge och känner väl till i vilka situationer de brukar försämrats. Pollenallergier, pälsdjursallergier och hyperreaktivitet med känslighet för lukter och partiklar är inte ovanligt i denna grupp. Icke desto mindre är den kliniska erfarenheten att dessa ungdomar ofta väljer synnerligen riskfyllda yrken.</p> <p>Till yrken med ökad risk för akutisering av astmasymtom bör räknas :</p> <p>Bagare (mjöldamm) Frisör (olika typer av vätskor) Bilmekaniker (oljor och lösningsmedel) Florist, blombutiksarbete (pollen, dofter) Målare/lackerare (lösningsmedel) Trädgårdsarbete (pollen) Djurskötsel (pälsdjursstöv) Processindustri (ångor) Lärare (pälsdjur i elevernas kläder, parfymdoft mm)</p>

A. Allmänt

5. Yrkesrådgivning- information om skollinjeval och yrkesval vid astma och eksem

Reviderad 2010

Giltig 3 år

Barnallergisektionens stencilkommitté ansvarar för denna text. Vid frågor kontakta sektionens sekreterare.

	<p>I stort sett alla yrken som doftar/luktar eller där det finns kända irriteranter eller allergen.</p>
Rinit / rinokonjunktivit	<p>En till synes harmlös sjukdom där patienterna ofta klarar sin behandling med egenvårdprodukter. Emellertid kan även här exponering för kemikalier, pollen och dofter innebära växande problem.</p> <p>I stort sett råder samma riskbild och riskyrken som för astmatikern.</p>
Referenser	<p>Henricson K Å, Medicinsk yrkesrådgivning i skolan. Allergi och astma hos barn 2005; 458-463</p>